

Vastaus kuntalaisaloitteeseen varhaiskasvatuksen ksylitolipastilleista

KAKOLK 25.01.2022 § 7
2822/00.02.00.04/2021

Kuntalaisaloite.fi-palvelun kautta on 20.12.2022 jätetty aloite koskien varhaiskasvatuksen ksylitolipastilleja. Aloitteen tekijä esittää, että jokainen vanhempi saisi ostaa ja tuoda päiväkotiin oman lapsensa ksylitolipastillit tai vaihtoehtoisesti kaupunki tarjoaisi lapselle yhden pastillin per päiväkodissa nautittu ateria eli 1–3 pastillia per lapsi/päivä. Kuntalaisaloitteessa tekijä tuo esille varhaiskasvatuksen palvelualueen johtajan vs. linjauksen, jonka mukaan päiväkodit eivät enää jaa vanhempien tuomia pastelleja sekä kasvatus- ja koulutuslautakunnan päätöksen, jonka mukaan Joensuun varhaiskasvatuksessa tarjotaan jokaiselle lapselle yksi täysksylitolipastilli yhden aterian jälkeen eli pääsääntöisesti lounaan jälkeen, ennen päivälepoa. Tekijä painottaa kuntalaisaloitteessaan ksylitolin vaikutuksia suun terveyteen. Ksylitoli on tärkeää kaikkien hampaille, mutta erityisen tärkeää lasten hampaille, sillä aterian jälkeen nautittu ksylitoli ehkäisee happohyökkäystä ja hampaiden reikiintymistä sekä vähentää ravintoaineiden aiheuttamaa suun happamuutta.

Vastaus kuntalaisaloitteeseen:

Joensuun kaupungin kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti kokouksessaan 18.2.2021, 13 §, että Joensuun kaupungin varhaiskasvatus alkaa tarjota täysksylitolipastillin yhden aterian jälkeen varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille 1.4.2021 alkaen. Polkka hankkii pastillit varhaiskasvatukselle. Kasvatus- ja koulutuslautakunta esitti kaupunginhallitukselle 18 000 euron määrärahan lisäystä täysksylitolipastillien hankkimista varten. Vuonna 2019 myös suun terveydenhuollon asiantuntija vieraili kasvatus- ja koulutuslautakunnan kokouksessa ja kertoi, että pastillien merkitys on melko vähäinen suun terveyden kannalta. Hampaiden harjaus kaksi kertaa päivässä on tärkein tekijä suun terveyden edistämiseksi. Ruokavalio ja säännöllinen ruokailurytmi ovat myös keskeisiä tekijöitä suun terveyden kannalta.

Ksylitolipastillien jakaminen päiväkodeissa nousi esille esihenkilöiden tapaamisessa 31.8.2021. Tapaamisessa keskusteltiin siitä, että osalla päiväkotien lapsista oli kotoa tuodut omat täysksylitolipastillit, joita varhaiskasvatuksen työntekijät jakoivat näille lapsille aina ruokailujen jälkeen. Taas osalla päiväkotien lapsista ei ollut kotoa tuotuja täysksylitolipastilleja, vaan he saivat kaupungin tarjoaman yhden täysksylitolipastillin lounaan jälkeen. Joissakin päiväkodeissa lapset, joilla ei ole ollut omia pastilleja, yrittivät napata niitä toisilta lapsilta. Lapset myös vaihtelivat toistensa kanssa pastilleja, koska toisilla oli erilaisia ja eri makuisia täysksylitolipastilleja. Jos lasten annettiin itse huolehtia pastillin ottamisesta ruokailun jälkeen, se ei kaikilta onnistunut, sillä jotkut lapset ottivat niitä kerralla liian paljon ja rasia kesti vain muutaman päivän tai korkeintaan viikon. Myöhemmin tuli esille, että perhepäivähoidossa kaikilla lapsilla oli kotoa tuodut täysksylitolipastillit kaupungin tarjoaman yhden pastillin lisäksi.

Varhaiskasvatuslaki 3 § toteaa, että yksi varhaiskasvatuksen tavoitteista (tavoite 6) on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 (s. 15) tuodaan esille varhaiskasvatuksen arvoperusta. Siinä todetaan, että *varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus sekä lapsen syrjintäkielto*. Varhaiskasvatus edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Lapsia tulee myös kohdella yhdenvertaisina. Luvussa kahdeksan eli Pedagogisesti painottunut kasvatukseen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus (s. 17) tuodaan esille kasvatukseen ja opetuksen tehtävä sekä tavoitteet varhaiskasvatuksessa: *Kasvatus on toimintaa, jonka myötä kulttuuriset arvot, tavat ja normit välittyvät, muovautuvat ja uudistuvat. Osaltaan*

kasvatuksen tavoite on siirtää kulttuuriperintöä sekä tärkeinä pidettyjä arvoja ja traditioita seuraavalle sukupolvelle. Kasvatuksen avulla ohjataan lapsia muodostamaan omia mielipiteitään ja arvioimaan kriittisesti vallitsevia ajattelu- ja toimintatapoja sekä toimimaan eettisesti kestäväällä tavalla. Kasvatuksen sivistystehtävänä on ohjata tietoisesti lasten yksilöllisen identiteetin muotoutumista siten, että lapset oppivat havaitsemaan oman toimintansa vaikutukset toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Lasten kehitystä tuetaan niin, että he oppivat toimimaan sekä käyttämään osaamistaan myös toisten hyväksi. Opetuksen tarkoitus on edistää lasten oppimista ja auttaa lapsia luomaan merkityksiä itsestään, toisista ihmisistä sekä ympäröivästä maailmasta.

Varhaiskasvatuksessa kaikki hoitotilanteet, kuten ksylitolipastillien jako, ovat myös kasvatus- ja opetustilanteita, joissa välitetään arvoja, asenteita ja tapoja. Arjen toimintojen kautta varhaiskasvatus edistää, uusintaa, siirtää ja näyttää esimerkkiä oikeasta ja väärästä sekä ohjaa lasten ratkaisumalleja erilaisissa eettisissä kysymyksissä. Arjessa harjoitellaan lasten kanssa myös asettumista toisen asemaan. Näiden jokapäiväisten tilanteiden kautta välittyy lapsille myös käsitys heidän omasta tärkeydestään, tasa-arvoisuudesta ja hyväksytyksi tulemisesta.

Varhaiskasvatuksen palvelualueen johtaja vs. teki linjauksen 31.8.2021, että päiväkoteihin ei tuoda kotoa erillisiä pastillirasioita. Linjaus perustui koronaan, työntekijöiden ajankäyttöön ja erityisesti varhaiskasvatuksen arvoihin. Linjauksella haluttiin minimoida kodin ja päiväkodin välistä "liikennettä" ja vapauttaa työntekijöiden työaikaa toisiin tehtäviin (pastillien jakaminen eri purkeista ja tilanteen valvonta). Kaikista painavin syy linjaukseen oli kuitenkin se, että varhaiskasvatus ei mitenkään voi olla edistämässä sellaista toimintaa, jossa toiset lapset saavat ja toiset eivät, riippuen vanhempien taloudellisesta tilanteesta, tietämyksestä tai aktiivisuudesta. Varhaiskasvatuksessa tulee edistää lasten yhdenvertaista toimintaa.

Varhaiskasvatuksen palvelualueen johtaja vs. on pyytänyt päiväkodinjohtajia ohjeistamaan vanhempia siten, että jos vanhemmat haluavat olla pastilliasiassa aktiivisia, he voivat kerätä yhteisen rahapotin ja ostaa sillä pastilleja koko päiväkodille. Näin on toimittu esimerkiksi Soutajanpuiston päiväkodissa. Tällöin lapsiryhmässä ei tule tilannetta, että toinen lapsi saa ja toinen ei, vaan työntekijä jakaa kaikille ryhmän lapsille täysksylitolipastillit ruokailun jälkeen. Pastillin jakaminen on mahdollista, vaikka jokaisen ruokailun jälkeen, jos vanhemmat niin haluavat ja hankkivat tarvittavat lisäpastillit yhden päiväkodin tarjoaman pastillin lisäksi. Kyseisessä toimintatavassa vaaditaan vanhemmilta aktiivisuutta ja yhteistyötä. Varhaiskasvatus on valmis jakamaan täysksylitolipastillit lapsille, kun sen saa kaikki lapset, eikä kukaan jää ilman. Se, että jossakin päiväkodissa ei ole vanhempaintoimikuntaa ei aseta esteitä vanhempien yhteistyölle ja esitetylle toimintatavalle. Vanhemmat voivat silti kerätä yhteisen rahapotin ja ostaa sillä lisäpastilleja.

Joensuun kaupungin, Kontiolahden kunnan ja Siun soten keskisen alueen yhteisessä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa 2021–2025 yhtenä tavoitteena on suun terveys. Suun ja hampaiden terveys vaikuttaa koko kehon hyvinvointiin. Lasten hampaiden harjaus päiväkodeissa on tutkitusti kustannustehokas ja vaikuttava menetelmä lasten suun terveyden edistämisessä ja kariesen ehkäisyssä. Myös ksylitolin säännöllinen käyttö auttaa ehkäisemään kariesbakteerin tarttumista ja lapsen hampaiden reikiintymistä

Polkka-Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:n palvelupäällikkö Pirjo Mäkiselältä pyydettiin 4.1.2022 arvio kustannuksista, jos kaikille Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen lapsille (2 400 lasta eli päiväkodit 2080, perhepäivähoito 263 ja avoin varhaiskasvatus 57, joulukuu 2021) tarjottaisiin kolme täysksylitolipastillia varhaiskasvatuspäivän aikana vuodessa. Saadun arvion mukaan vuoden kustannus olisi noin 25 000 euroa. Kahden täysksylitolipastillin kustannus olisi 18 000 euroa vuodessa.

Täysksylitolipastillin säännöllisen käytön voidaan katsoa edistävän suun terveyttä lapsilla, ja lisäkustannus kolmen täysksylitolipastillin tarjoamisesta yhden pastillin sijaan jokaiselle Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on

maltillinen. Näin ollen voidaan kolmen pastillin jakamiseen ryhtyä Joensuun varhaiskasvatuksessa 1.4.2022 alkaen. Täysksylitolipastillit jaetaan ruokailujen jälkeen.

Valmistelija: palvelujohtaja

Hyvinvointijohtajan päätösehdotus:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää

antaa yllä olevan vastauksenaan kuntalaisaloitteeseen koskien varhaiskasvatuksen ksylitolipastilleja ja todeta, että aloite on loppuun käsitelty.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.